

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce **R. M.,** zast. advokátem JUDr. Karlem Chylíkem, se sídlem Helfertova 18, Brno, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, Praha 5, Křížová 25, o plný invalidní důchod, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 3. 2003, č. j. 32 Ca 178/2001-40,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 3. 2003, č. j. 32 Ca 178/2001 - 40 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Brně jako soud 1.stupně rozsudkem ze dne 16. 5. 2002, č. j. 32 Ca 178/2001 - 19 potvrdil rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 26. 9. 2001, č., kterým stěžovateli byla zamítnuta žádost o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ust. § 38 zákona č. 155/1995 Sb., s odůvodněním, že podle posudku lékaře OSSZ v Blansku ze dne 19. 9. 2001 žalobce není plně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 50%. Rozsudek soudu 1. stupně napadl žalobce odvoláním, o němž rozhodl Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 28. 11. 2002, č. j. 2 Cao 165/2002-31 tak, že napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu k dalšímu řízení. V odůvodnění uvádí konkrétní důvody, které k takovému postupu vedly, a to především neúplnost a neobjektivnost posudku posudkové komise ze dne 17. 4. 2002, který soud vzal pro své rozhodnutí za správný a dostačující. Soud 1. stupně požádal přípisem ze dne 14. 1. 2003 posudkovou komisi Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště Brno o vypracování doplňujícího posudku, v němž komise znovu vyhodnotí neurologický nález MUDr. J. L. z 24. 10. 2001 a vyjádří se k otázkám položeným Vrchním soudem v Olomouci. Na základě zaslaného posudkového

zhodnocení ze dne 26. 2. 2003, v němž posudková komise setrvala na svém závěru ze dne 17. 4. 2002, rozhodl soud 1.stupně rozsudkem ze dne 27. 3. 2003, č. j. 32 Ca 178/2001-40, který žalobce (stěžovatel) nyní napadá kasační stížností.

V kasační stížnosti stěžovatel uvádí důvody podle ust. § 103 odst.1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), a to vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, namítá, že v řízení před správním orgánem byla porušena ustanovení správního řádu, zejména § 3 odst. 4 a § 32 odst. 1, když nebyl skutkový stav zjištěn úplně, neboť si správní orgán neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí a účastníkovi řízení nebyla rovněž dána možnost se k podkladu pro rozhodnutí ze dne 19. 9. 2001 vyjádřit. K odstranění skutkových vad nepřispělo dle jeho názoru ani dodatečně vypracované doplnění posudku ze dne 26. 2. 2003, které mělo zohlednit tvrzení odborného neurologa MUDr. J. L. vyplývající z lékařské zprávy ze dne 24. 10. 2000, nevychází z řádně zjištěného skutkového stavu a nereaguje na lékařské zprávy odborných lékařů. Důkaz znaleckým posudkem, který žalobce v řízení před soudem navrhoval, soud neprovedl. Dále namítá ve smyslu ust. § 103 odst.1 písm. a) s. ř. s. nezákonnost napadeného rozhodnutí spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Krajský soud v Brně nesprávně posoudil právní otázku, když vyslovil, že k datu vydání napadeného rozhodnutí správního orgánu žalobce nesplňoval žádnou z podmínek plné invalidity podle § 39 odst.1 zákona č. 155/1995 Sb. Dle § 8 odst. 9 zákona č. 582/1991 Sb. v platném znění při posuzování plné invalidity musí lékaři okresních správ sociálního zabezpečení vycházet z lékařských zpráv a posudků vypracovaných odbornými lékaři o zdravotním stavu občanů, přičemž závěr posudkové komise nebo posudkového lékaře by neměl být s těmito zprávami a posudky odborných lékařů v rozporu. Takový postup však nelze dovodit z přístupu správního orgánu, který nepřihlížel ke všem zjištěním obsaženým ve zprávách lékařů MUDr. J. L. a MUDr. M. T., podle nichž je základem nepříznivého zdravotního stavu poškození mozku, které představuje spolu s dalšími v lékařské zprávě popsanými komplikacemi včetně atrofie obou zrakových nervů a neostrého vidění, které nelze brýlemi odstranit, těžké omezení výkonnosti a neustále přítomné riziko, že nastanou komplikace či náhlé úmrtí v důsledku selhání shuntu, a poté ani z postupu soudu, když tento se nikterak nevypořádal se zcela nedostačujícím doplněním posudkového nálezu ze dne 26. 2. 2003, a to především ve vztahu k lékařské zprávě odborného neurologa MUDr. J. L. z 24. 10. 2002, v níž se konstatuje, že u stěžovatele byl zjištěn intenční tremor (tj. při snaze o činnost) obou horních končetin, zřetelněji vpravo. Zmiňovaný aspekt zdravotního postižení stěžovatele nebyl posudkovou komisí zkoumán. Stěžovatel proto navrhuje napadený rozsudek soudu 1. stupně zrušit.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Ve věci jde o nárok na důchod podmíněný dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a rozhodnutí o takovém nároku proto závisí především na odborném lékařském posouzení. V přezkumném soudním řízení ve věcech důchodového pojištění posuzují zdravotní stav a dochovanou pracovní schopnost občanů posudkové komise MPSV (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., v platném znění). Uvedené komise jsou přitom povolány nejen k takovému posouzení, nýbrž i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě, třebaže jde v oblasti rozhodování o těchto nárocích o pojmy právní. Posudek uvedené komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz při dodržení zásady dokazování obsažené v § 132 o. s. ř. se zřetelem k ust. § 64 s. ř. s., totiž, že posuzuje každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, přičemž přihlíží ke všemu, co za řízení vyšlo najevo. Soud

přitom vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době, kdy správní orgán vydal rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). I novými důkazy je zjišťován vždy stav ke dni rozhodnutí správního orgánu. Předně musí být z posudku zřejmé, že zdravotní stav občana byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace a po přihlédnutí ke všem obtížím občanem uváděným, aby tak nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti stanovené diagnózy.

Z hlediska dokazování provedeného soudem je třeba, aby posudek obsahoval potřebné náležitosti a odpovídal tak požadavkům plynoucím pro něj právě z jeho významu v řízení. Za zcela zásadní je třeba považovat požadavek úplnosti a přesvědčivosti posudku, přičemž úplnost spočívá v tom, že se v něm komise vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi, tedy i s těmi, které namítá účastník uplatňující nárok na invalidní důchod, jakož i v tom, zda podaný posudek obsahuje náležité odůvodnění svého posudkového závěru tak, aby byl tento závěr přesvědčivý pro soud, který nemá ani nemůže mít odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení plné invalidity závisí především.

Posudek, který neobsahuje náležité odůvodnění posudkových závěrů, nelze vzít za přesvědčivý. Soud 1. stupně v projednávané věci proto nepochybil, když vycházel z posudku posudkové komise MPSV v Brně ze dne 17. 4. 2002 a jeho doplnění ze dne 26. 2. 2003. Nejvyšší správní soud však dospěl k závěru, že posouzení stěžovatelova zdravotního stavu, uvedené v posudku, resp. v jeho doplnění, vyžádaném v intencích usnesení Vrchního soudu v Olomouci, které vzal soud 1. stupně za podklad svého rozhodnutí, nelze dosud považovat za zcela úplné a přesvědčivé. Nelze přisvědčit závěru, který napadené rozhodnutí soudu obsahuje, totiž, že „komise vycházela z nálezu MUDr. J. L. ze dne 24. 10. 2001 a v klinické části ho zcela přejala, což se týká i žalobcem udávaného třesu rukou, který je v citovaném nálezu uveden v části subjektivních údajů, ale nikoliv v části objektivního nálezu“. Posudkové závěry jsou podle ust. § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. zcela v kompetenci posudkové komise a klinický lékař k nim není oprávněn. Neúplné posouzení rozsahu zdravotního postižení, jímž stěžovatel trpěl ke dni vydání rozhodnutí, tj. 26. 9. 2001, k němuž mohlo dojít v důsledku toho, že nebyly zohledněny všechny odborné nálezy klinického lékaře, však považuje Nejvyšší správní soud za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatele k uvedenému dni a v jeho důsledku nesprávné posouzení zákonných podmínek plné invalidity ve smyslu ust. § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., jako základního předpokladu pro vznik nároku na dávku důchodového pojištění, jíž se stěžovatel domáhá, tj. plného invalidního důchodu. Za dané situace považuje Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost za důvodnou ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d), a proto napadený rozsudek soudu 1. stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

S ohledem na skutečnost, že možnosti posudkové komise v Brně byly vyčerpány, soud 1. stupně požádá jinou posudkovou komisi o úplné hodnocení zdravotního stavu stěžovatele a stanovení rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Přitom ovšem neopomene trvající námitku stěžovatele, pokud se odborné zprávy MUDr. J. L. z 24. 10. 2001 dotýká, ani neponechá bez povšimnutí otázku třesu rukou z hlediska výkonu soustavné výdělečné činnosti. Za doplnění posudkového nálezu v tomto směru nelze považovat bez dalšího sdělení komise, že třes rukou při jednání PK nebyl pozorován.

Pokud se týká ostatních námitek, které stěžovatel uplatnil, neshledal je Nejvyšší správní soud důvodnými. Namítá-li stěžovatel, že došlo k porušení jeho práv ve správním

řízení, když bylo posouzení zdravotního stavu dne 19. 9. 2001 provedeno bez jeho účasti, nebyla mu dána možnost nahlédnout do lékařského posudku a vyjádřit se k němu, nelze takovému závěru přisvědčit. Stěžovatel byl přítomen zejména jednání PK ze dne 17. 4. 2002, kdy měl možnost seznámit se se všemi listinami, které byly podkladem pro rozhodnutí a vyjádřit se k průběhu jednání do protokolu, což také učinil; k odepření jeho zákonných práv tak nedošlo.

Námitce k aplikaci zákona č. 155/1995 Sb. a vyhl. č. 284/1995 Sb. nelze rovněž názoru stěžovatele přisvědčit. Podmínky nároku na plný invalidní důchod upravuje zákon č. 155/1995 Sb. v části čtvrté, hlavě druhé, dílu prvním, v § 38 a následujících. V § 39 odst. 2 zákon stanoví, že při určování poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti pojištěnce se vychází z jeho zdravotního stavu doloženého výsledky funkčních vyšetření a z jeho schopnosti vykonávat práce odpovídající zachovaným tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, které vykonával před tím, než k takovému poklesu došlo a k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem; přitom se bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující schopnost výdělečné činnosti pojištěnce, zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován a schopnost rekvalifikace na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával. Způsob posouzení a procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a okruh zdravotních postižení umožňujících soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek stanoví prováděcí předpis – vyhl. 284/1995 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Odkazuje-li zákon v odstavci třetím citovaného ustanovení § 39 na právní předpis zákon provádějící, je povinností správního orgánu i soudu se takovým postupem řídit. Stanoví-li příloha č. 3 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. zdravotní postižení umožňující soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek, pak takovým postižením je pouze takové, které je zde výslovně uvedeno. To konečně již dříve vyjádřil i Vrchní soud v Olomouci, když v této věci rozhodoval. Citovaná ustanovení prováděcího předpisu nesnižují obsah ani smysl zmocňovacích ustanovení zákona, naopak jej naplňují; přitom zodpovězení otázky, zda jde v konkrétním případě o nemoc uvedenou v cit. ustanovení prováděcího předpisu je problematikou odbornou a soud nemá potřebné znalosti k tomu, aby sám a na místo posudkové komise či znalce z oboru posudkového lékařství rozhodoval, zda konkrétní nemoc a její projevy spadají pod ten či onen vymezený typ nemoci, jak je ve vyhl. č. 284/1995 Sb. v platném znění (včetně příloh) určen. Proto soud musí důrazně odmítnout názor stěžovatele, kdy „doslovné lpění“ na textu právní normy uvažuje „hodnotit i jako zneužití mezí právního předpisu nižší právní síly“. Není správný ani názor o tom, že soud měl provádět samostatně důkaz třemi lékařskými zprávami z 24. 10. 2001. V daném případě k tomu nebyl důvod, neboť tyto byly hodnoceny posudkovou komisí a soud pak provádí důkaz tímto posudkem, neboť k tomuto účelu, totiž aby sloužil jako důkaz v přezkumném soudním řízení, je určen (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.). Nebylo by tedy správné samostatně hodnotit jednotlivé zprávy, které sloužily za podklad tomuto posudku, avšak bylo namístě se zabývat jeho přesvědčivostí a úplností. Navrhovaný důkaz znaleckým posudkem soud 1. stupně zváží až s ohledem na nový posudek.

V novém rozhodnutí rozhodne Krajský soud v Brně také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 25. 11. 2003

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu